

Kumitat għall-Kultura u l-Edukazzjoni

2022/2188(INI)

7.9.2023

OPINJONI

tal-Kumitat għall-Kultura u l-Edukazzjoni

għall-Kumitat għall-Affarijiet Barranin u l-Kumitat għall-Kummerċ
Internazzjonali

dwar ir-rapport ta' implementazzjoni dwar il-Ftehim dwar il-Kummerċ u l-Kooperazzjoni bejn l-UE u r-Renju Unit
(2022/2188(INI))

Rapporteur għal opinjoni (*): Laurence Farreng

(*) Kumitat assoċjat – Artikolu 57 tar-Regoli ta' Proċedura

PA_NonLeg

SUĞGERIMENTI

Il-Kumitat ghall-Kultura u l-Edukazzjoni jitlob lill-Kumitat ghall-Affarijiet Barranin u lill-Kumitat ghall-Kummerċ Internazzjonal, bħala l-kumitati responsabbli, biex jinkorporaw is-suggerimenti li ġejjin fil-mozzjoni għal riżoluzzjoni tagħhom:

- A. billi s-setturi kulturali u kreattivi mhumiex inkluzi fil-Ftehim dwar il-Kummerċ u l-Kooperazzjoni (FKK);
- B. billi l-FKK isemmi t-terminu “edukazzjoni” biss fir-rigward taċ-ċibersigurtà u l-ħtieġa li ċ-ċittadini jiġu edukati dwar sfidi relatati;
- C. billi l-libertà tal-moviment hija valur Ewropew ewljeni u waħda mil-libertajiet fundamentali minquxa fit-Trattati Ewropej; billi l-libertà tal-moviment bejn ir-Renju Unit u l-UE ma għadhiex disponibbli għaċ-ċittadini tar-Renju Unit u tal-UE mill-Brexit; billi ċ-ċittadini tal-UE jistgħu joqogħdu fir-Renju Unit mingħajr viżsa sa sitt xhur fis-sena u ċ-ċittadini tar-Renju Unit jistgħu jibqgħu fl-UE sa 90 jum f'perjodu ta’ 180 jum;
- D. billi r-Renju Unit iddeċċeda unilateralement li ma jkunx parti mill-programm Erasmus+ 2021-2027, li jkopri s-setturi tal-edukazzjoni, iż-żgħażaq u l-isport; billi l-istituzzjonijiet tar-Renju Unit xorta jistgħu jkunu assoċjati mal-attivitajiet Erasmus Mundus u Jean Monnet;
- E. billi Erasmus+ mhuwiex biss programm ta’ mobbiltà, iżda għoddha b’saħħitha għall-iskambju tal-gharfien, it-trawwim tal-kooperazzjoni akademika, l-appoġġ għall-iżvilupp individwali, il-holqien ta’ rabtiet b’saħħithom u dejjiema u l-promozzjoni tal-fehim bejn persuni minn sfondi kulturali differenti, istituzzjonijiet u l-membri tagħhom, kif ukoll firxa wiesgħa ta’ partijiet ikkonċernati u l-organizzazzjonijiet u n-networks tagħhom, li jikkontribwixxu għall-izvilupp ta’ politiki u prattiki;
- F. billi r-Renju Unit għażel li ma jassocjax mal-programm Orizzont Ewropa 2021-2027, li jkopri r-riċerka u l-innovazzjoni; billi l-Ftehim dwar il-Kummerċ u l-Kooperazzjoni jħalli miftuħa l-possibbiltà li r-Renju Unit jipparteċipa f’Orizzont Ewropa;
- G. billi r-Renju Unit kien wieħed mid-destinazzjonijiet l-aktar popolari għall-partecipanti ta’ Erasmus+ sar-referendum dwar il-Brexit;
- H. billi pajjiżi mhux tal-UE jistgħu jingħaqdu ma’ Erasmus+ u l-Korp Ewropew ta’ Solidarjetà bħala pajjiżi membri jew assoċjati;
- I. billi, bħala konsegwenza tal-Brexit, iċ-ċittadini tal-UE li jistudjaw fir-Renju Unit ma jistgħux jibbenifikaw aktar minn “miżati tad-dar”, iżda jridu jħallsu miżati ogħla għall-istudenti internazzjonal, u li dan jagħmilha għalja mmens għall-maġgoranza l-kbira tagħhom, u jippenalizza speċjalment lill-istudenti żagħżagħ bi sfond żvantaġġat soċjalment;
- J. billi l-iskambji taż-żgħażaq u tal-iskejjel gew affettwati serjament mill-Brexit; billi r-riċerka mwettqa minn organizzazzjonijiet li jirrappreżentaw l-industrija tal-ivvjaggar sabet li n-numru ta’ studenti mibgħuta fir-Renju Unit minn operaturi Ewropej li

jorganizzaw vjaġġi tal-iskola u vjaġġi oħra ta' grupp edukattivi, kulturali jew relatati mal-isport kien 83 % inqas fl-2022 milli fl-2019, l-aħħar sena ta' qabel il-pandemija tal-COVID-19 qabel ma daħħal fis-seħħ il-Ftehim dwar il-Kummerċ u l-Kooperazzjoni¹;

- K. billi r-Renju Unit iddeċieda li ma jkunx parti mill-programm tal-Korp Ewropew ta' Solidarjetà (KES) 2021-2027, li jkopri l-volontarjat u l-impenn taż-żgħażagh;
- L. billi r-Renju Unit għażel li ma jkunx parti mill-programm Ewropa Kreattiva 2021-2027, li jkopri s-setturi kulturali u kreattivi;
- M. billi kważi wieħed minn kull żewġ proġetti ta' Ewropa Kreattiva kellhom mill-inqas sieħeb Brittaniku wieħed fil-perjodu ta' programmazzjoni 2014-2020²;
- N. billi l-libertà tal-moviment kienet ta' benefiċċju għas-segmenti kollha tas-setturi kulturali u kreattivi, inkluż is-settur awdjobiziv, il-festivals, il-kumpaniji tal-ġiti turistiċi, il-baned, l-orkestri, il-kumpaniji taż-żfin u tat-teatru, kemm mill-UE kif ukoll mir-Renju Unit;
- O. billi r-Renju Unit għadu parti mill-Konvenzjoni Ewropea dwar it-Televiżjoni Transfruntieri, u xogħliljet awdjobizivi li joriginaw fir-Renju Unit huma meqjusa bħala “xogħliljet Ewropej” għall-finijiet tad-Direttiva dwar is-Servizzi tal-Media Awdjobiżiva³ f'konformità mal-Artikolu 1(1), punt (n) u paragrafu 3; billi r-Renju Unit implimenta l-AVMSD matul il-perjodu ta' tranzizzjoni peress li din il-legiżlazzjoni kienet taqa' fil-kamp ta' applikazzjoni tad-dritt tal-UE miżnum;
- P. billi l-Ftehim dwar il-Kummerċ u l-Kooperazzjoni japplika eċċeżżjoni kulturali, li teskludi s-servizzi awdjobiżivi mill-kamp ta' applikazzjoni tagħha;
- Q. billi l-ftehim ta' Windsor huwa pass sinifikanti lejn it-taffija tar-relazzjonijiet bejn ir-Renju Unit u l-UE u ħoloq kuntest li fih jistgħu jiġu esplorati opportunitajiet għal aktar kooperazzjoni;
- R. billi r-Renju Unit u l-UE jaqsmu ħafna mill-istess valuri fl-oqsma tal-kultura u l-edukazzjoni, notevolment il-libertà tal-akkademja u l-libertà tal-arti;
- S. billi l-gwerra fl-Ukrajna wriet li r-Renju Unit għadu konness b'mod qawwi mal-UE, b'rabit storiċi, ġegrafici u kulturali ċari;

Rimarki generali

1. Jiddispjaċiħi ħafna dwar id-deċiżjoni unilaterali u politika tal-Gvern tar-Renju Unit li ma

¹ House of Lords - Kumitat ghall-Affarijiet Ewropej, The future UK-EU relationship - [Fourth Report of Session 2022-23](#) [Ir-relazzjoni futura bejn ir-Renju Unit u l-UE - Ir-Raba' Rapport tas-Sessjoni 2022-23], id-29 ta' April 2023.

² House of Commons - Kumitat Digitali, Kultura, Media u Sport, [The potential impact of Brexit on the creative industries, tourism and the digital single market - Second Report of Session 2017-19](#) [L-impatt potenzjali tal-Brexit fuq l-industriji kreattivi, it-turiżmu u s-suq uniku digħi - It-Tieni Rapport tas-Sessjoni 2017-19], il-25 ta' Jannar 2018.

³ [Id-Direttiva 2010/13/UE tal-10 ta' Marzu 2010 dwar il-koordinazzjoni ta' certi dispożizzjonijiet stabbiliti bil-ligi, b'regolament jew b'azzjoni amministrattiva fi Stati Membri dwar il-forniment ta' servizzi tal-media awdjobiżiva \(Direttiva dwar is-Servizzi tal-Media Awdjobiżiva\)](#) (GU L 95, 15.4.2010, p. 1).

jipparteċipax fil-programmi Erasmus+, Ewropa Kreattiva u dak tal-Korp Ewropew ta' Solidarjetà, minkejja l-ftuħ muri mit-tim tan-negozjar tal-UE; huwa konvint li din id-deċiżjoni se jkollha eżitu żvantaġġuż għal kulħadd, billi ċċaħħad lin-nies u lill-organizzazzjonijiet fl-UE u fir-Renju Unit minn opportunitajiet li jbiddulhom ġajnej;

2. Jinnota li bosta partijiet ikkonċernati fl-edukazzjoni, il-kultura u ž-żgħażagħ, kemm fl-UE kif ukoll fir-Renju Unit, qed jitkolbu li r-Renju Unit ikun assoċjat għal darb'oħra mal-programmi Erasmus+, Ewropa Kreattiva, il-Korp Ewropew ta' Solidarjetà u Orizzont Ewropa; jitlob li l-kwistjoni tiġi indirizzata f'kuntesti politici differenti u li jiġu esplorati soluzzjonijiet prattiċi u intermedjarji biex jiġi mmitigat it-telf ta' opportunitajiet; jissottolinja li, jekk ir-Renju Unit jixtieq jassocja ruħu mill-ġdid mal-programmi tal-UE, il-kontribuzzjoni finanzjarja tiegħi għandha tkun ġusta u tiżgura l-inkluzività u d-diversità tal-partecipanti fil-programmi;
3. Jirrikonoxxi l-burokrazija eċċessiva mahluqa mill-irtirar tar-Renju Unit mill-UE; jinnota bi thassib l-inċerzezzi u d-diffikultajiet mahluqa għall-istudenti, l-ghalliema, l-artisti u l-professionisti kulturali lesti li jitgħallmu, jgħallmu, iwettqu u jaħdumu fir-Renju Unit, b'mod partikolari n-nuqqas ta' informazzjoni disponibbli dwar ir-rekwiżiti amministrattivi, u l-piż amministrattiv bla preċedent fuq ir-Renju Unit u il-konsulati u l-amministrazzjonijiet tal-Istati Membri;
4. Jinnota b'sodisfazzjon li bosta istituzzjonijiet u organizzazzjonijiet tal-edukazzjoni, taż-żgħażagħ u kulturali tal-UE u tar-Renju Unit żammew ir-relazzjonijiet tagħhom fuq bażi bilaterali minkejja n-nuqqas ta' finanzjament u ž-żieda fil-piż amministrattiv u fl-ostakli; jinsab imħasseb li mhux l-organizzazzjonijiet kollha jistgħu jaffordjaw ir-riżorsi umani addizzjonali meħtieġa biex iżommu jew isegwu dawk il-konnessjonijiet;

Edukazzjoni

5. Jissottolinja l-benefiċċji sinifikanti tal-programm Erasmus+ mhux biss għall-istudenti tal-edukazzjoni għolja, għall-istudenti tal-edukazzjoni u t-taħbi għok (VET), l-istudenti aduli u ž-żgħażagħ, iż-żda wkoll għall-ghalliema, l-akkademiċi, ir-riċerkaturi, il-persunal amministrattiv u ġeneralment għall-istituzzjonijiet edukattivi u s-soċjetà kollha kemm hi, benefiċċji ma jistgħux jitkej lu skont id-daqs tal-pakkett finanzjarju tagħhom;
6. Jiddispjaċih ghall-viżjoni dejqa fl-approċċ tal-“valur għall-flus” adottat mill-Gvern tar-Renju Unit fir-rigward tal-Erasmus+, li tinjora l-benefiċċji numerużi f'termini ta' skambju ta' għarfien u hiliet trasferibbli għall-istudenti, l-ghalliema u l-persunal amministrattiv, il-kontribut tal-programm għad-diversità fil-kampusijiet u fl-istituzzjonijiet edukattivi, iż-żieda fil-fehim reċiproku, it-tnaqqis fil-ġudizzju u d-diskriminazzjoni, l-esponent tal-istudenti u l-ghalliema tar-Renju Unit għal shabhom l-Ewropej, u l-kontribut tiegħi għat-twessiġħ tal-prospetti u l-opportunitajiet tal-partecipanti tiegħi, kif ukoll it-titjib tal-impiegabbiltà tagħhom;

7. Jilqa' b'sodisfazzjon ir-rimarki li saru mill-Ministru għall-Ewropa Leo Docherty li jirrikonoxxi li l-partecipazzjoni f'Erasmus+ kienet “ta’ benefiċċju kbir” għar-Renju Unit⁴;
8. Jinnota li fi żmien ir-referendum tal-UE fl-2016, daqs 5 % tal-istudenti fir-Renju Unit kienu ċittadini tal-UE mis-27 Stat Membru l-ohra⁵, li jagħmluhom parti importanti mill-korp totali ta’ studenti barranin fir-Renju Unit;
9. Jinnota li xi proġetti Erasmus+ mill-perjodu ta’ programmazzjoni 2014-2020, li fih kienu qed jipparteċipaw organizzazzjonijiet tar-Renju Unit, kienu għadhom għaddejjin f'Mejju 2023, li jagħmilha diffiċċli biex jiġi vvalutat sew l-impatt shiħi tal-irtirar tar-Renju Unit mill-programm Erasmus+;
10. Jinnota l-ħolqien tal-iskema Turing mill-Gvern tar-Renju Unit; madankollu, jiddispjaċihi għall-fatt li dan il-programm ikopri biss il-mobbiltà tal-istudenti li johorġu, u ma jkoprix is-setturi taż-żgħażaq u tal-isport⁶; jinnota li l-iskema Turing, li tapplika l-approċċe “valur għall-flus” tal-Gvern tar-Renju Unit, għalhekk ma tistax titqies bħala sostituzzjoni ekwivalenti għal Erasmus+; jissottolinja l-importanza tal-mobbiltà tal-persunal li bħalissa mhijiex koperta mill-iskema Turing;
11. Jirrikonoxxi li t-thassib espress mill-partijiet ikkonċernati tar-Renju Unit dwar l-operat tal-iskema Turing meta mqabbel mal-programm Erasmus+, jinkludi n-nuqqas ta’ dispozizzjonijiet li jappoġġjaw il-mobbiltà tal-persunal, finanzjament limitat għal skambji mhux universitarji u l-ħtiega li jerġgħu jiġu sottomessi offerti ta’ finanzjament fuq baži annwali⁷;
12. Jilqa' l-possibbiltà l-ġdida għall-benefiċjarji tal-ghostjet għall-mobbiltà tal-Erasmus+ biex jiddedikaw 20 % tal-finanzjament tal-ghostjet għall-mobbiltà internazzjonali li ġerġin barra mit-33 pajiż tal-programm Erasmus+; jinnota madankollu, li din il-parti ma tistax tkun iddedikata għal kollox għal pajiż sieħeb specifiku, u ma tissostitwixx l-opportunitajiet mitlu fa kawża tal-irtirar tar-Renju Unit mill-programm Erasmus+;
13. Jilqa' b'sodisfazzjon il-ħolqien tal-programm Taith mill-Gvern ta' Wales, li jkopri kemm il-mobbiltà dieħla kif ukoll dik ħierġa; jinnota li dan il-programm, bħall-iskema Turing, ma jkoprix is-settur tal-isport, iż-żda fil-fatt jappoġġja l-azzjonijiet ta’ mobbiltà għat-timijiet tal-isport;
14. Jilqa' b'sodisfazzjon ix-xogħol li qed isir bħalissa mill-Gvern Skoċċiż biex jinholoq programm simili, li jkopri kemm il-mobbiltà dieħla kif ukoll dik ħierġa; jistieden lill-Gvern Skoċċiż jikkunsidra li jkopri, permezz tal-programm tiegħu, l-istess oqsma tal-edukazzjoni u t-taħriġ, iż-żgħażaq u l-isport bħal Erasmus+;
15. Jilqa' d-deċiżjoni tal-Gvern Irlandiż li jiffinanzja l-mobbiltà ta’ Erasmus+ għal studenti

⁴ House of Lords - Kumitat għall-Affarijiet Ewropej, [Corrected oral evidence: The future UK-EU relationship](#), is-7 ta’ Marzu 2023.

⁵ Corbett, A. u Hantrais, L., *Higher education and research in the Brexit policy process*, 2023.

⁶ Gvern tar-Renju Unit, [Sit web tal-iskema Turing](#).

⁷ House of Lords - Kumitat għall-Affarijiet Ewropej, [The future UK-EU relationship - Fourth Report of Session 2022-23](#) [Ir-relazzjoni futura bejn ir-Renju Unit u l-UE - Ir-Raba' Rapport tas-Sessjoni 2022-23], id-29 ta’ April 2023.

minn universitajiet fl-Irlanda ta' Fuq, irrispettivamente min-nazzjonalità tagħhom, billi jiġu rregistrati f'universitajiet Irlandiżi għat-tul tal-iskambju tagħhom; jieħu nota tax-xogħol li qed isir bħalissa mill-Gvern Irlandiż biex jiżviluppa skema simili għall-istudenti tal-VET;

16. Jinsab imħasseb dwar it-tnaqqis sinifikanti fin-numru ta' studenti tal-UE li jistudjaw fl-universitajiet tar-Renju Unit, li naqas sa 50 % fil-każ tal-istudenti tal-ewwel sena bejn l-2020-2021 u l-2021-2022, b'kuntrast man-numri ta' studenti minn reġjuni oħra⁸; jissottolinja li din is-sitwazzjoni hija marbuta b'mod ċar mal-irtirar tar-Renju Unit mill-programm Erasmus+, it-tmiem tar-regoli ta' trattament ugħali għall-miżati għat-tagħlim u l-boroż ta' studju għall-istudenti tal-UE u d-diffikultà biex tinkiseb viża għall-istudenti; jinnota li l-istudenti Ewropej ikkontribwew għad-diversità f'firxa wiesgħa ta' suġġetti, filwaqt li studenti internazzjonali mhux tal-UE għandhom tendenza li jkunu aktar ikkonċentrati f'oqsma partikolari ta' suġġetti bhall-inginerija u n-negozju; jinnota li l-universitajiet tar-Renju Unit jilqgħu għadd dejjem jikber ta' studenti barranin, notevolment miċ-Ċina u l-Indja^{9, 10}, u li dan jikkontribwixxi għall-istabbiltà finanzjarja tagħhom;
17. Jinnota li ħafna universitajiet tar-Renju Unit jistgħu jitqiesu fost l-aħjar fid-dinja¹¹; jinnota li t-tmiem tal-proġetti ta' kooperazzjoni bejn dawn l-universitajiet u l-universitajiet tal-UE huwa ta' detriment għar-riċerka u l-eċċellenza akademika fl-Ewropa;
18. Jinnota li 11-il università tar-Renju Unit huma sħab f'alleanzi fuq inizjattiva tal-Universitajiet Ewropej; jiddispjaċi għall-fatt li l-partecipazzjoni tagħhom se tintemm meta jiskadu l-alleanzi tal-ewwel ġenerazzjoni (fl-aħħar tal-2024); jinnota li l-universitajiet tar-Renju Unit jistgħu jkunu parti mill-alleanzi tal-Universitajiet Ewropej, iżda ma jistgħux jibqgħu jiġu inkluži fl-istruttura ta' governanza, u li fil-fatt tghaddihom għall-istatus ta' sieħeb tat-tieni klassi; iħeġġeg is-shubija kontinwa tagħhom permezz tal-inizjattiva tal-Universitajiet Ewropej;
19. Jinnota li s-shubijiet numeruži li l-universitajiet tar-Renju Unit kellhom mal-kontropartijiet tagħhom tal-UE permezz tal-programm Erasmus+ iridu jiġu negozjati mill-ġdid bilateralment wieħed wieħed, u dan joħloq ir-riskju li jiġu eskluži xi universitajiet iż-ġgħad;
20. Jesprimi thassib dwar l-effetti negattivi tas-sitwazzjoni attwali fuq kwistjonijiet relatati mas-sovranità Ewropea, peress li l-pajjiżi Ewropej kollha, kemm jekk jappartjenu għall-blokk tal-UE jew le, iridu jkunu jistgħu jikkompetu, partikolarmen maċ-Ċina u l-Istati Uniti, f'oqsma strategici bhall-innovazzjoni industrijali, id-digitalizzazzjoni, is-soluzzjonijiet ta' enerġija nadifa u l-kapaċitajiet spazjali; itenni li l-kooperazzjoni fir-riċerka bejn l-universitajiet fl-Ewropa, speċjalment fl-oqsma tax-xjenza u l-

⁸ Higher Education Statistics Agency (HESA), [Chart 6 - First year non-UK domiciled students by domicile 2006/07 to 2021/22](#) [Cart 6 - Studenti tal-ewwel sena mhux domiċiljati fir-Renju Unit skont id-domiċilju 2006/07 sa 2021/22], 2023.

⁹ HESA, [Where do HE students come from?](#) [Minn fejn ġejjin l-istudenti ta' Edukazzjoni Għolja?], 2023.

¹⁰ [Rapport tal-Kunitat tal-Intelligence u s-Sigurtà tal-Parlament tar-Renju Unit dwar iċ-Ċina.](#)

¹¹ L-elenkar tat-Times Higher Education World Education għall-2023.

innovazzjoni, hija strumentali f'dan ir-rigward;

21. Jinnota li l-Ftehim dwar il-Kummerċ u l-Kooperazzjoni jippermetti lir-Renju Unit li jagħżel li jipparteċipa fil-programm Orizzont Ewropa; ifakkar li kemm l-edukazzjoni kif ukoll ir-riċerka huma partijiet integrali tal-kooperazzjoni akademika u li s-sinerġiji bejn Orizzont Ewropa u Erasmus+ jirrapprezentaw dimensjoni centrali tal-ġenerazzjoni ta' programmi 2021-2027; iħegġeg li l-programmi Erasmus+ u Orizzont Ewropa jitqiesu bħala pakkett;
22. Jenfasizza li l-pajjiżi ġirien kollha interessati u li jaħsbuha l-istess, inkluż ir-Renju Unit, huma mistiedha li jfittxu assoċjazzjoni mal-programm Erasmus+ u b'hekk jikkontribwixxu għas-sistemi edukattivi Ewropej; jiddispjaċiħ li r-Renju Unit mhuwiex se jipparteċipa fl-inizjattivi u fil-miżuri maħsuba biex sal-2025 tinholoq Żona Ewropea tal-Edukazzjoni vera u propria, u b'hekk tkompli tonqos il-kooperazzjoni;
23. Ifakkar li d-Direttiva 2005/36/KE¹² dwar ir-Rikonoxximent ta' Kwalifikasi Professjonal ma għadhiex tapplika għar-Renju Unit u jiddispjaċiħ li l-Ftehim ta' Kummerċ u Kooperazzjoni ma jikkontemplax dispozizzjonijiet biex jippermetti r-rikonoxximent reciproku tal-kwalifikasi professjonal; iħegġeg lir-Renju Unit u lill-Kummissjoni jkomplu d-djalogu tagħhom bil-ghan li jistabbilixxu qafas effikaċi għar-rikonoxximent reciproku tal-kwalifikasi professjonal; itenni li r-rikonoxximent reciproku tal-kwalifikasi professjonal huwa ta' beneficiċju kemm għar-Renju Unit kif ukoll ghall-UE;
24. Jissottolinja li r-Renju Unit qed ikompli jipparteċipa fiż-Żona Ewropea tal-Edukazzjoni Għolja (“process ta' Bolonja”); iħegġeg lir-Renju Unit, lill-Kummissjoni u lill-Istati Membri jkomplu bil-ħidma tagħħom lejn rikonoxximent reciproku shiħ tal-kwalifikasi akademici;

Kultura

25. Ifakkar fl-importanza tal-industriji kulturali fir-Renju Unit, li kkontribwew GBP 109 biljun għall-ekonomija tar-Renju Unit fl-2021 (jiġifieri daqs 5.6 % tal-ekonomija tar-Renju Unit), b'wieħed minn kull 11-il impieg ikun fl-ekonomija kreattiva¹³; jinnota li s-setturi u l-industriji kulturali huma kkunsidrati bħala element centrali tas-“setgħa ta’ persważjoni” tar-Renju Unit u influwenza globali usa’¹⁴; jissottolinja l-valur inerenti tal-kultura, li tippromwovi l-arrikkiment tas-soċjetajiet u tqrreb lin-nies lejn xulxin;
26. Jissottolinja li 96 % tal-artisti Brittanici kienu kontra l-irtirar tar-Renju Unit mill-UE¹⁵;

¹² [Id-Direttiva 2005/36/KE tas-7 ta' Settembru 2005 dwar ir-Rikonoxximent ta' Kwalifikasi Professjonal](#) (GU L 255, 30.9.2005, p. 22).

¹³ Il-Federazzjoni tal-Industriji Kreattivi, [Brexit Report: The impact of leaving the EU on the UK's arts, creative industries and cultural education - and what should be done](#) [Rapport dwar Brexit: L-impatt tat-tluq mill-UE fuq l-arti, l-industriji kreattivi u l-edukazzjoni kulturali tar-Renju Unit - u x'għandu jsir], 2016.

¹⁴ House of Commons - Kumitat Diġitali, Kultura, Media u Sport, [The potential impact of Brexit on the creative industries, tourism and the digital single market - Second Report of Session 2017-19](#) [L-impatt potenzjali tal-Brexit fuq l-industriji kreattivi, it-turiżmu u s-suq uniku diġitali - It-Tieni Rapport tas-Sessjoni 2017-19], il-25 ta' Jannar 2018.

¹⁵ Il-Federazzjoni tal-Industriji Kreattivi, op. cit.

27. Jiddispjačih ḥafna għan-nuqqas ta' kwalunkwe dispożizzjoni marbuta mal-kultura u setturi kulturali u kreattivi fil-Ftehim dwar il-Kummerċ u l-Kooperazzjoni, li jagħmilha de facto “Brexit ta' Ebda Ftehim” kemm għall-artisti tal-UE u tar-Renju Unit kif ukoll għas-settur kulturali kollu;
28. Jinnota li l-programm Ewropa Kreattiva ma ġiex sostitwit minn xi programm ieħor iddedikat għall-kultura biex jappoġġja l-artisti fir-Renju Unit;
29. Iħegġeg it-tishħiħ tal-kooperazzjoni bejn l-artisti tal-UE u tar-Renju Unit u professjonisti oħra fis-setturi u l-industriji kulturali u kreattivi, kif ukoll is-salvagwardja tad-drittijiet tax-xogħol tagħhom; jinnota li bosta organizzazzjonijiet kulturali tar-Renju Unit baqgħu konnessi wara l-Brexit permezz tas-sħubijiet tagħhom man-networks kulturali, l-assocjazzjonijiet professjonali u l-federazzjonijiet kummerċjali Ewropej; jesprimi thassib li fit-terminu medju s-sostenibbiltà ta' dawn ir-relazzjoni jidu hija f'riskju kbir u li l-effetti negattivi tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-programm Ewropa Kreattiva se jiżdiedu;
30. Huwa mħasseb bil-burokrazija eċċessiva maħluqa mill-irtirar tar-Renju Unit mill-UE għall-artisti tar-Renju Unit li jridu jagħmlu tours fl-UE u l-artisti Ewropej li jridu jagħmlu tours fir-Renju Unit, kif muri mill-ostakli amministrattivi maħluqa mill-applikazzjoni tar-Regolamenti tas-CITES għall-artisti li jivvjaġġaw bi strumenti mužikali li fihom elementi ta' specijiet protetti; jitlob li jinħolqu mekkaniżmi ddedikati biex tiġi ffaċilitata l-mobbiltà tal-artisti u jitnaqqas il-piż bureaukratiku tagħhom;
31. Jinnota li l-pletora ta' regoli ta' migrazzjoni, inkluži sistemi differenti ta' viža u permessi tax-xogħol f'kull wieħed mill-Istati Membri tal-UE, kif ukoll regoli tad-dwana u tal-VAT għall-merchandising, regoli dwar kabotaggħu u kummerċ transfruntier għal trasportaturi speċjalizzati li jittrasportaw merkanzija u dekorazzjoni tal-palk bejn ir-Renju Unit u l-UE, qed jagħmluha diffiċli u għalja għall-artisti emergenti u indipendenti tar-Renju Unit li jagħmlu tours fl-UE jew jipparteċipaw f'festivals Ewropej; jinnota li l-artisti tal-UE huma affettwati wkoll minn kwistjonijiet simili meta jkunu qed jagħmlu tours fir-Renju Unit; Jishaq li s-simplifikazzjoni tal-arrangamenti tal-viža u tax-xogħol hija fl-interess tas-setturi kulturali u kreattivi kemm fl-UE kif ukoll fir-Renju Unit u jħegġeg liż-żewġ partijiet sabiex jintlaħaq ftehim; jemmen li dawn l-arrangamenti tal-viža u tax-xogħol jenħtieg li jkunu parti minn qafas futur tal-UE għall-artisti u l-professjonisti kulturali;
33. Jinnota t-thassib espress minn xi partijiet ikkonċernati Brittanici mis-settur kulturali dwar l-ambjent regolatorju futur għas-servizzi kulturali u tal-media fir-Renju Unit u ż-żarmar tal-*acquis* tal-Unjoni f'dan il-qasam ta' politika;
34. Jiddispjačih li l-ghadd ta' cittadini tal-UE li jaħdmu fis-setturi u l-industriji kulturali u kreattivi fir-Renju Unit naqas mill-Brexit¹⁶;

Żgħażagħ

35. Jiddispjačih għan-nuqqas ta' kwalunkwe dispożizzjoni relatata maż-żgħażagħ, l-

¹⁶ The Compendium of Cultural Policies (Il-Kompendju tal-Politiki Kulturali), l-Uffiċċju għall-Istatistika Nazzjonali tar-Renju Unit.

- iskambji taż-żgħażagħ u l-proġetti fil-FKK;
36. Jisħaq fuq l-importanza ta' proġetti internazzjonali taż-żgħażagħ u l-volontarjat, peress li dawn jippermettu liż-żgħażagħ iwessgħu l-orizzonti tagħhom, filwaqt li joħolqu aptit biex jiskopru kulturi oħra li għandhom beneficiċi tul il-ħajja;
 37. Jinsab imħasseb li kważi l-ebda wieħed mill-proġetti taż-żgħażagħ, li qabel kienu ffinanzjati mill-programm Erasmus+ u mill-Korp Ewropew ta' Solidarjetà, u li jinvolvi tfal fl-etià tal-iskola, mhu qed jiġi ffinanzjat permezz tal-iskema Turing tal-Gvern tar-Renju Unit bħalissa;
 38. Jinnota b'dispjaċir in-nuqqas ta' organizzazzjonijiet li jirrappreżentaw speċifikament liż-żgħażagħ fost l-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili tar-Renju Unit magħżula biex jipparteċipaw fil-Forum tas-Soċjetà Ċivili tal-FKK;
 39. Jinnota li l-vjaġġi tal-iskola u l-mobbiltà taż-żgħażagħ huma mxekkla bir-regoli l-ġodda dwar il-migrazzjoni, il-ħtieġa li l-iskejjel iħallsu għal viża għal kull student; jitlob għaldaqstant lill-Gvern tar-Renju Unit u lill-Istati Membri biex joħolqu skema ta' vvjaġġar ta' gruppi taż-żgħażagħ għal żgħażagħ taħt it-18-il sena;
 40. Jinnota li l-industrija tal-“au pair” ġiet affettwata serjament mill-Brexit u mir-regoli l-ġodda tar-Renju Unit dwar l-immigrazzjoni^{17, 18}; jiddispjaċih li l-au pairs mill-UE ma jistgħux jibbenifaw mill-viża tal-Iskema ta' Mobbiltà taż-Żgħażagħ bħalma jistgħu jagħmlu l-au pairs minn pajjiżi magħżula barra mill-UE¹⁹; jissottolinja t-telf li dan jirrappreżenta f'termini ta' hiliet u skambji kulturali u lingwistici għat-tfal żgħażagħ Ewropej u tar-Renju Unit;
 41. Jenfasizza li l-pajjiżi ġirien kollha interessati u li jaħsbuha l-istess, inkluż ir-Renju Unit, huma mistiedna li jfittxu assoċjazzjoni mal-programm tal-Korp Ewropew ta' Solidarjetà, li jrawwem l-opportunitajiet għall-volontarjat u l-kollaborazzjoni fost iż-żgħażagħ fl-Ewropa;

L-isport

42. Jiddispjaċih għan-nuqqas ta' kwalunkwe dispożizzjoni marbuta mal-bini tal-kapaċità tal-organizzazzjonijiet ta' bażi u professjonal, ta' shubijiet u skambji fl-oqsma tal-isport u l-isport elettroniku fil-Ftehim dwar il-Kummerċ u l-Kooperazzjoni, għax dan jauffettwa b'mod hażin is-settur tal-isport kemm fl-UE kif ukoll fir-Renju Unit;
43. Jinnota li s-settur tal-isport tar-Renju Unit ma għadux jiddejendi fuq id-deċiżjoni tal-Qorti tal-Ġustizzja fil-każz Bosman tal-15 ta' Dicembru 1995²⁰, li ppermettiet il-moviment hieles ta' plejers u atleti fi ħdan l-UE; jinnota bi thassib li din is-sitwazzjoni

¹⁷ <https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-06-02/uk-government-killed-au-pair-industry-leaving-british-parents-desperate>.

¹⁸ Is-sit web tal-Gvern tar-Renju Unit “Employing someone to work in your home” [Impieg lil xi hadd biex jaħdem fid-dar tiegħek], <https://www.gov.uk/au-pairs-employment-law/au-pairs>.

¹⁹ Is-sit web tal-Gvern tar-Renju Unit “Youth Mobility Scheme visa” [Viżta tal-Iskema tal-Mobbiltà taż-Żgħażagħ], <https://www.gov.uk/youth-mobility/eligibility>.

²⁰ Sentenza tal-Qorti tal-15 ta' Dicembru 1995, C-415/93 - *Union royale belge des sociétés de football association and Others v Bosman and Others*, ECLI:EU:C:1995:463.

taffettwa hażin il-partecipazzjoni tal-atleti tal-UE f'timijiet tar-Renju Unit jew kompetizzjonijiet professjonalni billi potenzjalment tillimita n-numru tagħhom; jinsab imħasseb li jista' jkun ta' detriment għall-funzjonament tas-sistema ta' trasferimenti u għall-plejers tal-UE u l-klabbs tal-UE li jiddependu fuq il-fondi li johorġu minn ftehimiet ta' trasferimenti;

44. Jenfasizza li peress li l-plejers u l-atleti tal-UE tal-Brexit għandhom bżonn permess tax-xogħol biex jilagħbu fir-Renju Unit, kif qabel kien il-każ biss għal plejers mhux tal-UE, li jxekkel il-kapaċità tagħhom li jikkompetu fuq in-naħa l-oħra tal-Kanal Ingliż; jissottolinja l-importanza ta' kooperazzjoni mtejba bejn l-UE u r-Renju Unit f'dan ir-rigward;
45. Jinnota li l-atleti tar-Renju Unit issa huma soġġetti għar-regoli ta' Schengen, li jistgħu jwasslu għal diffikultajiet fil-każ ta' kompetizzjonijiet li jsiru f'diversi pajjiżi Ewropej f'perjodu qasir ta' żmien;
46. Jinnota li l-programm Turing li jissostitwixxi l-programm Erasmus+ ma għandux parti ddedikata għall-isport, u dan joħloq vojt fir-rigward tal-progetti ta' kooperazzjoni fl-isport; jinsab imħasseb li dan se jkun ta' detriment għall-isport tal-massa.

**INFORMAZZJONI DWAR L-ADOZZJONI
FIL-KUMITAT LI JINTALAB JAGHTI OPINJONI**

Artikolu 58 – Proċedura b'kumitati konġunti Data tat-thabbir fis-seduta plenarja	15.12.2022
Data tal-adozzjoni	7.9.2023
Riżultat tal-votazzjoni finali	+ : 28 - : 2 0 : 1
Membri preženti ghall-votazzjoni finali	Asim Ademov, Christine Anderson, Andrea Bocskor, Ilana Cicurel, Laurence Farréng, Tomasz Frankowski, Catherine Griset, Sylvie Guillaume, Hannes Heide, Irena Joveva, Niyazi Kizilyürek, Predrag Fred Matić, Martina Michels, Niklas Nienass, Diana Riba i Giner, Monica Semedo, Michaela Šojdrová, Sabine Verheyen, Maria Walsh, Milan Zver
Sostituti preženti ghall-votazzjoni finali	Isabella Adinolfi, Ibán García Del Blanco, Chiara Gemma, Marcel Kolaja, Alessandro Panza
Sostituti (skont l-Artikolu 209(7)) preženti ghall-votazzjoni finali	Clara Aguilera, Vilija Blinkevičiūtė, Delara Burkhardt, Margarita de la Pisa Carrión, Angel Dzhambazki, Niclas Herbst

**VOTAZZJONI FINALI B'SEJHA TAL-ISMIJET
FIL-KUMITAT LI JINTALAB JAGHTI OPINJONI**

28	+
ECR	Angel Dzhambazki, Chiara Gemma, Margarita de la Pisa Carrión
NI	Andrea Bocskor
PPE	Asim Ademov, Isabella Adinolfi, Tomasz Frankowski, Niclas Herbst, Michaela Šojdrová, Sabine Verheyen, Maria Walsh, Milan Zver
Renew	Ilana Cicurel, Laurence Farreng, Irena Joveva, Monica Semedo
S&D	Clara Aguilera, Vilija Blinkevičiūtė, Delara Burkhardt, Ibán García Del Blanco, Sylvie Guillaume, Hannes Heide, Predrag Fred Matić
The Left	Niyazi Kizilören, Martina Michels
Verts/ALE	Marcel Kolaja, Niklas Nienass, Diana Riba i Giner

2	-
ID	Christine Anderson, Catherine Griset

1	0
ID	Alessandro Panza

Tifsira tas-simboli użati:

- + : favur
- : kontra
- 0 : astensjoni